

Betyárok nyomdokán

110 km lóháton Lovastúra útvonal a Zselicben

Kaposvár, Bárdudvarnok, Bánya, Somogyhárshágy,
Szigetvár, Csertő, Almamellék, Boldogasszonyfa,
Bószénfa, Patca, Szenna, Kaposszerdahely

„A rigóci csárda a darányi posta út közelében, a malomtól nem messze volt. Úgy vette körbe a hatalmas erdő, mint ahogy moha nővi be a követ. A Drávától a balatoni nagyberekig terjedt a hatalmas rengeteg. Ebben úgy ellehetett veszni, hogy pandúr legyen, aki megtalálja a zsványt a számtalan rejtőkben. A betyároknak is kellett

valahol egy jó meszely bort inni a rablott portékát eladni. Meg voltak azok a rosszhírű helyek, ahová tisztességes ember akkor tette be a lábát, ha nem volt más választása. Ilyen volt a Rigóci-csárda is, mint azt a szigetvári szolgabírószágon tartották.”

Ujkéry Csaba: Zsványok

AJÁNLÓ

a „Betyárok nyomdokán” 110 km lóháton a Zselicben, lovasturisztikai kiadványhoz

*Juhász András jaj de szennyes a gatyád!
Elszenyyezte a kapozsvári fegyház.
Mosd ki, babám, ingem, gatyám fehérre,
Holnap visznek a főbiró elejbe!*

*Főbiró úr, adjon isten, jó napot!
Adjon isten, András fiam, mi bajod?
Főbiró úr, én nagy hibát nem tettem,
Az osztópáni birót agyonlőttem.*

*Arra kérem én most csak az urakat,
Engedjék el ezt a csekély bajomat!
András fiam, elengedni nem lehet,
El van küldve Szekszárdra a leveled!*

A betyárokról szóló történetek, balladák, dalok ma is ének az emlékezetben, Somogyban pedig különösen jól ismerik őket.

A betyárvilág kialakulása pontosan datálható. A Rákóczi-szabadságharc leverésétől a 19. Század végéig szinte nyomról nyomra követhető. Somogyban az 1848-49-es szabadságharc leverése után az 1860-as években érte el a csúcspontját, ekkor működtek a leghíresebb betyárok.

A híres somogyi betyárvilág létrejöttéhez a feltételek – a nagybirtokok megléte, az itt élő sok száz pásztor, a jó búvóhelyet biztosító hatalmas erdőségek, a rossz közigazgatás, az elmaradott közlekedési és hírközlési viszonyok – adottak voltak. A betyárok nagy része pásztorból lett betyárrá. Különös erkölcsi felfogásuk szerint nem tekintették lopásnak, elítélendő cselekedetnek, ha a földbirtokosok vagyonát megkárosították. A szegény jobbágy, az uradalmi pásztor általában a falusi szegénység segítette és védte a betyárokat. Jól tudták, miért lettek betyárrá, és azzal is tisztában voltak, hogy ők is könnyen hasonló sorsra juthatnak. A nép saját hőségét, személyes vágyainak megtettesítőjét látta a betyárookban.

A somogyi községekben mindenütt emlegetik Patkó Bandi nevét. De sok természetjáró ismeri a Magyarlukafa és Visnye települések határán fekvő sírhalmot, amelyet „Pali temetője”-ként emlegetnek. A sír az elbeszélések szerint Nagy Pál, somogyi betyár földi maradványait rejteti. A környékbeli emberek csodálata és tisztelete jelképeként a síron mindig van friss virág.

A Kecelhegyi Lovassport Közhasznú Egyesület ezzel a kiadvánnyal, ebbe a különös és izgalmas világba hív bennünket. Mindezt még érdekesebbé teszi, hogy ezt az utat, a lovat szerető és a lovaglást kedvelő érdeklődő lóháton járhatja végig.

Kívánom, hogy ezt a lehetőséget sok hazai és külföldi turista használja ki. Vigye magával meggyénk ezen különleges világát és ismertesse meg másokkal is.

Az egyesület ezzel a kezdeményezéssel új és nagyszerű lehetőséget biztosít sokszínű meggyénk megismerésére.

*(Dr. Gyenesei István -
Országgyűlési Képviselő)*

110km LÓHÁTON ELŐSZÓ

Keressük és várjuk a csodát, pedig itt van a szemünk előtt Kaposváron, Pacán vagy Szigetváron. Van világtalálkozót nyert lovascsapatunk, világhírű lovas íjásznunk, Európa Nosztra-díjas falumúzeumunk. Természeti szépségekben egyedülállóan bővelkedő zselici erdőink, a betyárvilág romantikáit őrző emlékhelyek, és ami Magyarországon kívül Európában csak kevés országban található lovaglásra, lovas turisztikára alkalmas utak és az azok lovagolhatóságát biztosító tulajdonviszonyok. De nincs egy olyan lovas turisztikai kiadványunk, amely ezeket, a kis csodákat összefoglalja, és egy összefüggő, nemcsak vonzó, hanem kedvcsináló egyben túraösztönző programokat, szálláshelyeket, idegenforgalmi látványosságokat kínál egy térségre, a dél-dunántúli tájakra.

Kiadványunkban ezt szeretnénk összefoglalni. Igénybe véve az összes érintett település vezetőinek segítségét, tapasztalatát és régi emlékeket őrző idős emberek tanácsait.

A lovastúra-vezetés ma már egy szakma. Ezért a főbb szakmai tanácsokat szakkönyvekből válogattuk össze.

A kiadvány nem törekszik a teljesség igényére. Ehelyett 4-5 nap alatt bejárható útvonalat vázol fel, két megyét érintve. A lényeg az, hogy apró élmények sokaságán keresztül hívjuk fel a figyelmet a természet csodáira.

Különös gondot fordítunk arra, hogy csak a mai igényeknek megfelelő szolgáltatást nyújtó vállalkozások, intézmények legyenek feltüntetve. A lovas udvarok közül is csak azok szerepelnek, amelyek már bizonyították rátermettségüket és működőképeseik.

Kiadványunkban bemutatjuk azokat az útvonalakat és helyeket, amelyeket egy ló hátáról látni lehet, lovas túraútvonalon megközelíthető. A túra hossza 110 km. Nevét a somogyi betyárokról kapta, hiszen - mint kiderült - számos jó és rossz hírű betyár bújóhelye volt a dimbes-dombos somogyi erdőség a Dráva folyótól a balatoni Nagyberekig.

A mai somogyi betyárok méltón őrzik őseik hírnevét felhasználva ezt arra, hogy a Zselicbe csábítsák a lovas turistákat. A Kaposvári Somogyi betyárok csapata országos hírnévre tett szert a III. Lovas világtalálkozó megnyerésével.

„A magyar lovas kultúrának évezredek hagyományai vannak. Európa lovas nemzetként ismert meg bennünket. A magyar nép sok területen gazdagította a világ lovas életét. Lovas hagyományaink nemzeti kultúrák értékeinek részét képezik. Méltóak arra, hogy megismerjük, gazdagítsuk, és a XXI. században is megőrizzük.”

Ezen gondolat jegyében szerkeztettük ezt a kiadványt, kiegészítve azzal, hogy panaszkodás helyett tegye a dolgát mindenki a maga területén, és segítse a jövő nemzedék életének alakulását, sportolását, kikapcsolódását úgy hogy közben ne feledkezünk meg értékeinkről, hagyományainkról, múltunkról.

Egyúttal ezen érték bemutatásával megénkbe, régióinkba csábítsuk a lovaglás, a természet, a kultúra és a hagyományok tisztelőit.

Meiszterics László

Kecelhegyi Lovassport Közhasznú Egyesület elnöke

„Savanyu Jóskának nincsen szeretője,
Hogyha közeledik, bújnak, félnek tőle,
Könyörög a lánynak, meg a menyecskének:
Rabló betyár vezér, nem szeretnek téged!

Ne nézzetek úgy rám, mint egy csavargóra,
Mintha szívem-lelkem soha nem lett volna,
Ne nézzetek úgy rám, ne bánjatok engem,
Nekem is van szívem, nekem is van lelkem!

Ha nem volna szívem, ha nem volna lelkem,
Nem látnátok soha csavarogni engem,
Most sincsen nyugalom, nem bírok feledni,
Mert annak ki szegény,
nem szabad szeretni.

NYEREGBE Indulási jótanácsok

Túránk a Kaposvári Meistro Lovas Klubtól indulnak főleg a reggeli órákban. Úti cél: Kassai-völgy. (Kaposdada-10 km)

Indulás előtt ne csak a lovat, hanem saját ruházatunkat is nézzük át, amely legyen a feladatnak és időjárásnak megfelelő. A felesleges lobogó, zizegő ruhát hagyjuk otthon, mert nemcsak a lovat,

Ha megvagyunk a nyergeléssel, egy utolsó ellenőrzés és pattanjunk fel! A Kapos partján elindulva húsz perc jártányira van a Lovas Klub pincéje, ahol két ok miatt is célszerű megállni. Ami a legfontosabb, hogy a ló kikötőnél biztonságosan újra ellenőrizhetjük a heveder feszesességét, a másik okról a túravezető gondoskodik. A húsítás után a Zselic kapuja felé vesszük az irányt, ügetésre váltva harminc percre található a Tókaji Parkerő.

levelek közt leszűrődő fényeket, a hangokat és a csendet, amitől a lovas és a ló is feltöltődik és regenerálódik.

Az erdő magánterület, a SEFAG ZRt. tulajdona, de az Egyesület túrázóinak engedélye van az áthaladásra. Érdemes itt megállni, hiszen a tópart, a felépített fa játszótér, a kialakított fűzőhelyek egy piknikre is alkalmasak lehetnek.

A pihenő után egy 3 km hosszú enyhe emel-

bennünket is zavarhat. A kesztyű hidegben és esőben is jó szolgálatot tehet, mert a szár csúszóssá válik. A túrát mindig a túravezető vezesse, ha nincs, és a lovasok is hasonló képességűek, akkor is meg kell nevezni a vezetőt, akinek hang vagy karjelzése a döntő. Kritikus helyzetben komoly bajokat előzhet meg. Minden esetben a kísérő szállítójárművet is a túravezető ellenőrizze indulás előtt.

A választott útvonalat a legtöbb helyen bokrok, parkok, gátak szegélyezik, amelyek színe megvezetik a lovakat.

Mindenesetre, ha elindulunk, célszerű mindig megmondani valakinek, hogy merre akarunk menni.

Ha mégis bajba kerülnénk és nincs téroró segítséget hívni, a sérültet ne hagyjuk egyedül és legalább két lóval induljunk segítségért, mert a túrákhoz szokott lovak nehezen mennek el egyedül a terepen, az összetartó ménesi ösztön következtében. Jó, ha a kötőféket és a vezetőszarat viszünk magunkkal, ami nem csak pihenéskor, hanem baj esetén is jól jöhet.

Nem is lenne tereplovaglás, ha nem iktatnánk bele ló és lovas számára egy-egy kihívást jelentő feladatot, amely bátorságot, ügyességet, erő kifejtést igényel.

Ilyen a Tókaji Parkerdőbe bejutást segítő keskeny fahídon való átkelés. Az első ló átjutása után azonban ez sem jelent gondot. Ha mégis, akkor ne feledjük "többet észszel, mint erővel" mondást, amit jobb ha egész utunkra megfogadjuk.

Alig indultunk el, és máris egy kis csodát láthatunk a Tókaji Parkerdőt, amit csak egy lóháton lehet átélni... Az egyedülállóan szép területen esztétikai élményhez jutás a zselici dombok, a növényzet, az állatvilág megfigyelése. Az erdők, mezők változatos színeit és illatát, a

kedő földes út következik, amely kiválóan alkalmas egy vágásra. Ne feledjük az arany szabályt: nem versenyezni, hanem túrázni indultunk. A megbeszélte sorrendet, amit a lovakat ismerő lovas és a túravezető állított össze mindig tartjuk be, a lovak és a saját érdekünkben is. Aztán egy kis lejtőn lépés és a Kassai völgy tárul elénk.

„Betyár vagyok, az apám is nem volt más,
Zöld erdőben süti a nyers szalonnát,
Jobb kezére csöpögteti a zsírt,
Azzal keni fekete göndör haját.”

KAPOSVÁR

Impozáns látványt nyújt egy esti séta alkalmával a Kossuth-tér a szökőkutakkal és rengeteg virággal, de ha a városban járunk, látogassunk el egy mángyűjteménybe, ahol öntöttvas kályhák sokaságát csodálhatjuk meg, és az egyedülálló terrárium, amely Pécsi Tibor sajátos birodalma szintén a Fő utcán található. A nemrég nyílt virágfürdő maradandó élményt nyújthat még a lovasok számára is.

Járt már Ön a Zselic erdeiben?

Látogasson el hozzánk és érezze az árnyas fák alatt nyíló májusi gyöngyvirág illatát! Üldögéljen forró nyári napokon húsen csobogó forrásaink mellett, lágyan fodrozódó tavaink partján, vagy hallgassa ősszel a párjukat hívó szarvasbikák bőgését. Sétált-e már a virágos Kaposvár szeccszíós épületei között?

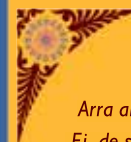
Jöjjön és érezze a sétálóutca sajátos hangulatát, pihenjen meg kávéházaink teraszán, parkjaink fái alatt. Kutassa Rippl-Rónai József nyomát a város épületeit a festő által oly kedvelt „rubinragyogású” somogyi borokat!

Érezte már a somogyi programok magával ragadó lendületét?

Táncoljon a maskarásokkal a Dorottya-ház előtt! Élvezze a Tavasz Fesztivál utcaszínház-előadásait! Ismerje meg a Zselici Szüret alkalmával a táj jellegzetes ételeit, népi hagyományait, kézműveseit! Élvezze a somogyi népvendégszeretetét!

Kaposvár és környéke egész évben várja Önt!

(Szita Károly - Polgármester)

*Arra alá legelész egy pej csikó,
Ej, de szépön zörög rajta a békó.
Ergye, pajtás tereld erre a csikót,
Hadd vággyam le a lábáru a békót!*

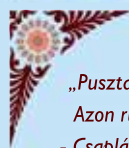
*Ha levagod a lábáru a békót,
Hát azután hova hajtod a csikót?
majd elhajtom arra, merre nap lejár,
Arra, tudom, a gazda sose jár.*

*Beizentem a kaposzvári uraknak,
Ne lüjjék el alulam a lovamat!
Ejnye, ejnye, azt a betyár mindönét,
Lovát félti, nem a maga életét!*

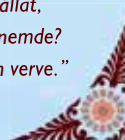
MEISTRO LOVAS KLUB

A kaposvári Meistro Lovas Klub 2000-ben alakult, amikor a lehetőség, a fiatal társaság tenni-akarása és az igények egyszerre találkoztak a város szélén, a Kapos folyó partján, a Kecelhegy aljában. Pár év alatt lovaik száma 18-ra nőtt. A somogyi betyárjaik 2003-ban a Nemzeti Lovas Fesztivál különdíját nyerték, 2004-ben országos csikósversenyt nyertek, 2005-ben pedig Somogy megyei lovas bandérium tagjaként megnyerték a III. Lovas Világtalálkozót. Évente rendszeresen szerveznek fogathajtó versenyeket, gyerekeknek lovas ügyességi versenyeket, lovastáborokat és nemcsak a lovas klubnál, hanem hétvégeente országszerte mutatják be lovas-, zenés- táncos show-műsorukat, melyben középkori lovak csapnak össze, táncosok lépnek fel, a főműsort a somogyi betyárok adják. A lovastanyán vendég lovaknak is van kikötőhely. 50 fő részére étkezési lehetőség, 10 fő részére lovas szállás biztosított. A klub tagjai közül tizen a versenyzésben is ki akarták próbálni magukat a hagyományőrzés mellett és, hogy a közösség erejét fontosnak tartják, bizonyításul Egyesületet alapítottak, akik ma egyben a lovas klub magját is alkotják. Részt vesznek a városi, megyei és országos lovastársadalom munkájában és tevékenységükkel próbálják azt előremozdítani. Egész évben várják a hozzájuk egyedül és csoportosan érkező turistákat, baráti társaságokat, külföldi vendégeket.

„Pusztá csárda két oldalán ajtó,
Azon rúg be pej paripán Patkó.
- Csaplárosné, így adja föl a szót -
Látott-e már egy lovon hét patkót?”

Ha nem látott, jöjjön ide, láthat:
Négyet visel e gyönyörű állat,
Az ötödik magam vagyok, nemde?
Kettő meg a csizmámra van verve.”

KAPOSVÁR KECELI BEJÁRÓ

www.meistro.hu E-mail: meistro@t-online.hu

Tel.: 82/ 317-903; 06 30/ 216-8528

A KASSAI VÖLGY

Kaposvártól 10 km-re, Bárdudvarnok és Kaposmérő térségében találjuk a Kassai-völgyet, ahol Kassai Lajos lovasíjász, íjkészítő mester él. A völgy egy 15 hektáros terület, amely ma a lovasíjászat világközpontja, nemzetközi versenyek és edzőtáborok helyszíne. A speciálisan a lovasíjászatra kiképezett lovak (12) ősi ridegtartásban szabadon élnek életüket ezen a területen.

Programok: Minden hónap első szombatján (egész évben függetlenül az időjárástól) tartanak nyílt napot a völgyben. A völgy 1988 óta fogadja a Kassai íjjal rendelkezőket. Ez a szolgáltatás vált alapjául a ma már nemzetközi szinten működő lovasíjász iskolának. A résztvevők egész napos oktatáson vehetnek részt, az érdeklők megtekinthetik a versenyszerű lovasíjász edzéseket.

Előzetes bejelentkezés alapján rendhagyó történelemórákat tartunk a népvándorlás korából. A kétórás program: az íjkészítő üzem

megtekintése. Az ősi magyar lovasíjász harcmódor, korhű nyereg, fegyverzet és bőrpáncél bemutatása, ezt követően minden érdeklődő lóra ülhet, valamint kipróbálhatják őseik íját. Meghallgatnak egy előadást a völgyben felállított muzeális értékű (160 éves) kazah jurtában.

1994 óta kerülnek megrendezésre a Nemzetközi Lovasíjász Versenyek. Időpontjuk állandó, a tavaszi verseny május harmadik, az őszi szeptember harmadik szombatján kerül lebonyolításra 9 órai kezdettel.

A Kassai-völgyben 1,5-2 órát tölthetünk el. Mivel ott a lovak szabad tartásban vannak, és több

m é n is van, érdemes a hosszú kötelet magunkkal vinni és 2-3 fához kifizetve lovakat biztonságos távolságban ahhoz kiköthetjük. A lovaknak itatási lehetőség biztosított.

Tel.: 82/477-061

E-mail:
kassai@lovasijaszat.hu

„Kettőt adtam ezért a csikóért,
Hármat mög a rávaló szerszámért.
Kettőt mög a csinos barna leányért,
Kit nem adnék szélös e világért.”

BÁRDUDVARNOK BÁRDIBÜKK KAPOSSZENTBENEDEK PETERKE

Bárdudvarnok Kaposvártól alig tíz kilométerre dényugati irányban a belső-somogyi dombok egyik legszebb részén, a Zselici Tájvédelmi Körzetben, illetve annak határán terül el.

A gyönyörű táj, a természetes és mesterséges tavak, tiszta vízü patakok ideális környezeti adottságokkal bírnak a felüdülésre vágyóknak, az egészséget védő és a kulturális értékeket hordozó újszerű vállalkozásoknak.

A terület vonzerejét növeli a Csákberekben kialakított íjászpálya, valamint a kaposdadaai dombokon elterülő arborétum, különleges fenyőfajtákkal és délszaki növényritkaságokkal.

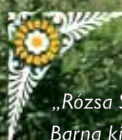
A dadaai településrészen található a Jeruzsálemi Szent János lovagrend emlékére állított máltai kereszt, valamint Kaposszentbenedekhez tartozó Baráthelyen Szent Benedek tölgyfaszobra. Kaposszentbenedeken találjuk a Szent Benedek rendi monostort, melyet 1994-ben szenteltek fel.

Kadarkút felé van Bárdibükk, ahol idegenforgalmi látványosságként terül a látogató elé a Goszthony kastély impozáns parkjával. Vele szemben a Goszthony kúria az üveghutával, amelyben évek óta nemzetközileg elismert alkotótelepként funkcionál. A településen kerékpárút vezet Lipótfá és Bánya irányába, amely lovaglásra is alkalmas. Egész évben barátsággal és szeretettel várjuk a hozzánk érkező látogatókat.

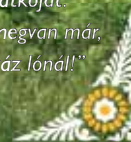
Forintos László
Polgármester

Első éjszakán a kúria mellett lévő Bencze vendégházát ajánljuk szálláshelyül. Az 1,5 hektáros őspark kiváló pihenőhely a lovaknak, míg a vendégek öt szoba közül választhatnak. A házigazda nemcsak kitűnő szakács, hanem kiváló beszélgetőtárs is. Este beszélgethetnek a faluba, megkóstolhatják az ott készült kecskesajtot és élvezhetik a helybeliek vendégszeretétét.

„Rózsa Sándor elvesztette a lovát,
Barna kislány megtalálta patkóját.
- Gyere vissza, Rózsa Sándor, megvan már,
Többet ér a babád csókja száz lónál!”

BÁRDUDVARNOK BÁRDIBÜKK PETERKE

„Szállj, le holló, szállj le az én ablakomra,
Hadd irgyak levelet min d a két szárnyodra!”

„Lám megmondtam, ne szeress előre,
Mert Somogy vármegye hajtogat engömet.

Az sem hajt egyébért, hat szilaj csikóért,
Ahhoz tartozandó kocsi- és szerszámért.”

„Megkötötték nekem a megfogó hálót,
Megfognak, kineznek, mint egy utonállót!”

Ráverik a vasat fehér lábaimra,
Zsineget huzkodnak gyenge karjaimra.

Szólnak a kakasok, talán megvirrad már,
Fordulj felém babám, magad maradsz mindjár!”

Bárdudvarnokon érdemes több időt is eltölteni, hiszen nemcsak a gyönyörű tájak és egyéb látnivalók, hanem a falusi emberek vendégszeretete is erre sarkall bennünket. A faluban lehet ott készült kecskesajtot kóstolni. A tóparti büfében kiváló a zsíroskenyér hagymával. Ha úgy döntünk, hogy mára elég ennyi lovaglás, akár ott is aludhatunk.

A Noszlopy kúria közvetlen szomszédságában akár 15-20 főre is van szállás és a lovainknak is megfelelő kikötőhely. A házigazda Árpád, nemcsak jól beszélgetőtárs, hanem kiváló szakács is. Tehát meggondolandó, hogy maradjunk első éjszakán. A vendégházhoz 1,5 hektáros ... őspark és kápolna is tartozik.

Reggel innét induljunk tovább Zsippón és Lipótfán át Bányára. Sík terepen fogunk lovagolni. Tavak, birkanyája közt és ami feltűnik a csend és nyugalom. A falvakat, nemcsak az utak, hanem egy kerékpárút is összeköti, amely 150 cm széles és mind a két oldalon széles padka, ez kényelmesen lehet lovagolni, amely megengedett, de azért ne feledjük ez elsősorban kerékpárút és térjünk ki a kerékpárosok elől.

Kis kitérővel ugorjunk be Olajhegyre, a Pongrácz Lovasudvarba. Rendezett porta, lipicai és nóniusz lovak, rackanyáj és vendégszeretete. Ez jellemzi a tanyát, ha röviden kellene fogalmazni. Ha nem sietünk, kipróbálhatjuk a fogathajtást is, hiszen a tulajdonos lelkes amatőr versenyző.

Továbbmenve a pár házból álló Zsippóra, majd Lipótfára érünk.

A Juszt Lovasudvar Bárdudvarnok – Lipótfán található.

A fiatal házaspár udvarában igazi lovaseberek barátságát érezhetjük. Nemrégiben még mindketten versenyeztek. Miklós militariban 1998-ban amatőr bajnokságot nyert. Felesége,

BÁNYA

Lipótfáról csak egy séta az aszfalt úton, melyről nem is érdemes letérni, hiszen járműforgalom alig van és pár száz méter után máris a csodálatos bányai panoráma tárul elénk és lesétálhatunk a tó partjára, ahol pihenőhely van kialakítva. Igaz a horgászás és a lovaglás nehezen összeegyeztethető sport, de ha úgy döntünk, hogy bányán alszunk az is megoldható.

Ugyanis még egy éjszakát Bánya, hiszen a nemrég még kihalt félben lévő kis falu mára egy rendezett kis üdülőcentrummá fejlődött a Bányai Panoráma Egyesület jóvoltából, amely sok nemes sportolót, tudóst, művészt és még több lelkes embert tömörít.

Házi életmód-központ, panzió és utak épültek. Megkóstolhatjuk a Bence kemencében sült langallót és rétest.

Ha mindezt egy kellemes környezetben, egy hűvös borospincében akarjuk leélni, akkor látogassunk el a Bánya utcába, ahol egy nyugalmazott rendőrtiszt büszkén kínálja saját készítésű kiváló borait. Hallhatunk tőle is történeteket, nemcsak az egykori, hanem a mai betyárokról is.

„Csütörtökön virradóra
Találtam egy szilaj lóra.
Addig üzöttem, hajtottam,
Még föl nem kantározhattam.

Mihelyt fölkantározhattam,
Nyerög alá szorítottam,
Ugy rugtattam Hehérvárra,
Arra a hirös vásárra.

Kis pej lovam nem eladó,
Nem is zsandár alá való,
Mert ha arra zsandár ülne,
Még a madár is rab lenne.”

Ráadásul ő is szintén lovasember, és aki nála tölti az éjszakát az megtudhatja, hogy nemcsak a lóhoz és a borhoz ért, hanem ezermester is, hiszen szobáinak bútora is saját készítésű.

Azért is merjük szálláshelyül ajánlani, mert a közvetlen szomszédságában van a Kecelhegyi Lovassport Egyesület vendégháza, ahol igaz kicsit szerényebb környezetben, de 3 fő részére kényelmes szállás biztosított. Az udvaron lóikikötő és a körbekarámolt kertben akár 10-15 ló is elfér.

Szállási lehetőség, tehát van bőven. Érdekes is egy jót pihenni, hiszen másnap reggel bevetjük magunkat a hamisítatlan, igazi zselici rengetegbe.

„Hármat füttyentett a rigó.
-Kelj fel, betyár bujdosóra,
Mert elfognak, megkötöznek,
Rabbá teszik életedet!”

BETYÁR EMLÉKHELYEK ZSELIC

Jó reggelt! Remélem jót aludtak, mert ma sokat fogunk menni. A lovak lába, a patkók rendben vannak, a nyergeket és kengyelszíjakat nézze át mindenki, ki-ki a magáét - mondja a túravezető és indulás a természet ajándékába, az erdővel fedett dombos vidékre, a Zselici rengetegbe. Patakok, források, tavak mellett kanyargó utakon, melyen ritkán találunk homokot, inkább csak lösz és agyagot. Furcsa lehet ez az alföldi ember számára, de a földutakat karbantartják, ahol az erdőben aszfaltút van, a padkát kaszálják.

Ilyen utakon haladva érünk el egy máig fennmaradt betyár sírhoz.

Nincsen annyi tölgyfa tudom a Bakonyban, mint amennyi zsványok lakik ott Somogyba – mondja a mondás. Így is volt ez akkoriban.

Az alföldi, bakonyi zsványok mellett a somogyi útonállók is ko-

moly hírnevet szereztek az 1800-as években.

A Zselic erdeiben is számosan tevékenykedtek és még ma is élnek a legendák Patkó Bandi, Pali betyár és számos társuk tetteiről, a szigetvári és kaposvári pandúrokkal folytatott összecsapásaikról.

Különösen Pali betyár emléket ápolják, mert a visnyeai öreghegyen a hatalmas fák árnyékában levő sírján mindig van friss virág.

Mit nem tudni, ki tesz oda, ha

„Szomoru a betyár sorsa,
Nincsen meleg takarója,
Nincsen aptya, nincsen anyja,
Nincs is aki megsírassa.”

A keresztfára az van írva:
„ A vármegye katonája lába nyomát
sokat járta, Nagy Pál,
akit megölt a pipaszár.”

Igaz ők rablók voltak, de az elmúlt 150-200 év valószínűleg főképp a gazdagok ellen elkövetett bűncselekmények miatt a nép szívében romantikus hősként jelennek meg.

Igazi magyaros hangvételben sokat megtudtunk róluk Ujkéry Csaba – Zsványok c. könyvéből. A Szigetvár és a környék leghíresebb betyárja Gölöncsér Jóska volt, aki ezen a területen garázdálkodott.

Helyezzünk el mi is pár szál virágot a sírnál és szálljunk nyeregbe, hogy tovább élvezhessük az erdő árnyát és csendjét.

PATKÓ BANDI HÁZ

Igaz, hogy még hosszú út van vissza a következő megállóig, de ne siessünk, ráérünk léptetni. Nem véletlen utaltam a járásmódra, mert az erdő, a dombok, a völgyek, a fák lombjai koronáinak kavalkádja sokszor megállásra csábítja a túrázót. Kb. 10 km karbantartott földesúton haladunk. Egy-egy útszéli tanya tarkítja a tájat, melyek mellett nehéz úgy elmenni, hogy be ne hívják az embert, hiszen örülnek ha látnak valakit. A mezőkre érve az út kiválóan alkalmas egy-egy vágásra is. Ritka, ha nem botlunk egy-egy szarvascsordába, vagy őzekbe, vaddisznókba. A közelgő házak jelzik, hogy lépésre kell váltani, hiszen olyan helyre érünk – Vásárosbércre – ahol érdemes megállni a híres nevezetes Patkó Bandi szülőház előtt.

Az erdőben végzett gyérítés és magaslatok lehetővé teszi számunkra, hogy láthassuk és beleéljük magunkat, hogy miért is volt ez a vidék a betyárok rejtőzködőhelye. Még jó, hogy a mi utunk jelzésekkel van ellátva, mert ha letérnénk az útról, a több ezer hektáros rengetegből nincs az a túrázó, aki hazatalálna. Csodálatos panoráma, döbbenetes csend és végeleáthatatlan rengeteg, ami Visnyeszéplak és Vásárosbérc közötti útszakaszon élénk táru. A vadakra a tölgyesek, bükkösök, gyertyánosok és ezüsthársak vigyáznak. Az erdő legnagyobb része 1976 óta tájvédelmi körzet.

A túrázónak itt olyan érzése támad, hogy sátrat kellene itt verni és maradni. Ha tovább nem is, legalább egy piknik erejéig, aztán folytassuk az utat a betyárok nyomdokán Patkó Bandi szülőházáig, Vásárosbércre.

Mivel a Patkó testvérek a Zselicben születtek ezen a vidéken gyakran megfordultak, több térséget is elneveztek róluk. Bőszénfán: Patkó-domb, Bandi-tető; Simonfán: Ijesztő-völgy, de a megyében találhatunk akasztó dombot, gyilkos tetőt és kízó völgyet is.

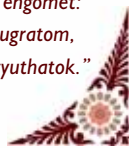

Ő nemcsak zsvány, de bátor is volt. A betyárbecsület, megkívánta, hogy elmenjen édesanyja temetésére.

„Patkó, de bátor ember lettél,
Hogy anyád temetésére elmentél;
Felöltöztél ablakos tót ruhába,
Ráborultál édesanyád sírjára,
Ötven-hatvan pandúr szemeláltára...”

„Hires betyár vagyok, Patkó az én nevem,
Hét vármegye régen kerestet engömet:
Tiszát átusztatom, Dunát átugratom,
Zsandárok kezébe soha nem gyuthatok.”

A betyár szülőháza még mindig áll, igaz a tetőt már lecserelelték, de ha a helybeliek közül valaki arra jár nincs olyan, aki ne tudna valami kis történetet mesélni a legendás betyárról.

A településen egy egészen egyedi hősi emlékmű is található, amely egy lovas figurát ábrázol – talán nem véletlenül.

Túravezetőnk mesél a somogyi betyár-

Legyen ön is király egy rövid időre!

Aztán induljunk el Szigetvár irányába, ahol útközben az ottaniaknak megszokott, de a turistáknak sok érdekes látnivalóban lehet része.

Ennek a betyárnak egy jótettéről is mesélnek, mi szerint egy négygyerekes özvegyasszonyt pénzzel kisegített, nehogy elvegye a házat tőle hitelezője. Kitanította, hogy tanúk jelenlétében, nyugta ellenében adja vissza a kölcsönkapott pénzt. Az éjszaka folyamán azonban a betyár a jótékonykodással adott pénzét a gazdag embertől csöndben visszaopta.

SZIGETVÁR

A hárszágyi pihenő után irány Somogyviszlón át Szigetvárra. Itt mindjárt kössük ki a lovakat a vár tövében lévő tölgyfákhoz és gyalog indulunk a vár felé. A vár aljában rendszeresen a lovasversenyek a nyár végén. Egyedi versenyek ezek, úgy hívják, hogy gyorsasági – ügyességi verseny. Mint egy fogathajtó akadálypályán sejbák közt kell a lovasoknak végigmenniük a legrövidebb idő alatt. Ami az idegennek feltűnik, hogy az érdeklődés a közönség részéről óriási.

A dél-zselici tájegység legjelentősebb települése Szigetvár. Nevét 1566-ban írta be a magyar történelembe, amikor Szulejmán szultán Bécs ellene induló közel 80000 fős seregét Zrínyi Miklós horvát bán és várkapitány elszánt védőseregével sikeresen feltar-

tóztatta. A vár elését követően a török megszállás 123 évig maradt fenn. Az oszmán uralomra több jelentős épület emlékeztet. A várban látható Zrínyi Miklós és Tinódi Lantos Sebestyén szobra is. A várlátogatás után indulunk el lovainkkal a harmadik éjszakai szálláshelyünkre, de útközben Szigetvár határában a 67-es sz. főút mentén, ha megállunk, láthatjuk az 1994-ben készült Török-Magyar Barátságparkot, amelyben Zrínyi Miklós és Nagy Szulejmán monumentális portréja látható. A feltételezések szerint az 1566. évi ostrom idején a park helyén állhatott a török szultán sátra.

*„Betyár legény, nincsen tanyád,
Hol ütöd le a sátorfád?
Mind lehullott a sok levél,
Hol bujdosol, betyárlegény!”*

*Betyár legény az erdőbe
Szomorúan utnak indul,
Gondolkodik egymagába,
Hol lesz újra a tanyája!”*

CSERTŐ

Innét már csak félórányi járásra van a csertői kastélyszálló, amely sokat javít a környék szálláshely kínálatában. A 13 hektáros kastélyparkban 170 hektáros halastó mellett lévő épületben 56 fő részére alakítottak ki szobákat. Lovainknak szintén tudnak biztosítani megfelelő pihenési lehetőséget. Mivel a kastélyszállónál lovagoltatással is foglalkoznak, hozzáértő szakemberek társaságában tölthetjük az estét vagy átöltözve visszamehetünk Szigetvárra és bepillantathatunk egy csendes, hangulatos kisváros esti vagy éppen éjszakai életébe, de vigyük magunkkal iratainkat, nehogy úgy járjunk, mint az egykori betyár.

„Én az uton bandukoltam,
Zsandárokkal találkoztam.
Azt kérdi a zsandárkaplár:
Van-e nálam igazolvány.

Gondolkodtam, mit csináljak,
Elfussak-e vagy megálljak,
Ha elfutok, főbe lőnek,
Ha megállok, vasra vernek.”

„Az egyesbe de kemények az ágyak,
Nem olyan, mint kisangyalom tendlad,
Két szál deszka, meg egy rongyos bakaköpnögy,
Látod, babám, ilyen a komisz élet!”

SZULIMÁN

Csertői pihenő után az úti cél Almamellék – Szentmártonpuszta lesz. Indulás után tegyük mindjárt egy kis kitérőt egy hamisítatlan dunántúli kislaluba, hacsak rövid időre is. Impozáns látvány a hatalmas tölgyfák árnyékában épített templom és hősi emlékmű. A széles utcákon a tornácos parasztházak békésen sorakoznak, melynek látványa önmagában is maradandó élmény.

„Erdő, erdő, ne hullasd el leveled,
Juhász András tanyája van tebenned!
Patak tükre, légy a szolgálatára,
Hadd mossák ki golycs gatyáját tisztára!

A nyíresi csárdaajtó nyitva áll,
Felette egy fehér galamb szálldogál.
Repülj, galamb, vidd hírül a betyárnak,
Térjen erre, s lábai rózsán járnak.

Dráva malma ki van kötve a partra,
A jágerok puskája nem fog rajta.
Ahány golyót ló a pandúr feléje,
Elteszi azt mind szépen a zsebébe.

A csillagos ég, ne felhőzz éjszakára,
Ragyogj inkább mindenütt az útjára.
Hadd jöjjön, egy csókra hívja babája,
Megóvja tán, s mehet aztán tíz vármegye utána.”

SZENTLÁSZLÓ

Szentlászló felé vesszük az irányt, ahol megtekintjük a község névadójának mellszobra mellett egy igazi ritkaságot is a Nepomuki Szent János szobrát. Szentlászló után Almamellékre megyünk.

ALMAMELLÉK

A Zselici-dombság vadregényes táján egy kisvasút zakatol Almamellék és Sasrét vadász-kastélya között, az ország vadállományban leg-gazdagabb vidékén. Az idelátogatókat a csen-des erdők övezte tisztáson épült Hotel Tomega Vitál Kastélyszálló várja, amely hajdanán Bie-dermann báró nyári kúriájaként szolgált.

Az aktív pihenést tenispályák, erdei foci-pálya, úszómedence, vadonatúj szauna, asztali-tenisz, biliárd, tollaslabda, csónakázás, sprot-lovágás, gyalog- és kerékpártúra programok szolgálják. A kastélyszálló saját lovardája szeretettel várja a profi és kezdő lovaso-kat egyaránt.

Á la carte éttermük a tradicionális magyar ízek mellett az ínycsekeknek ten-geri különlegességeket és helyi specialitásokat kí-nál. A felújított kastély-ban kétágyas, illetve franciaágyas szobák és lakosztály fűrdőszobá-
val, mini-bárral,

telefonnal és színes tv-vel szolgálják igény-es vendégeink kényelmét.

dogasszonyfa között egy horgászto mellett pihenhetünk, szintén lovasok társaságába a tó-parton ugyanis lovakat is tartanak. És egy jól működő étterem tulajdonosa is szeretettel várja az hozzá betérőket.

Kis pihenő után bepillantást nyerhe-tünk a Korcsányi rét és a Tere-csenyi rét vadregényes tájaira, melyeknek nemcsak növény-zete, hanem madárvilága is lenyűgöző.

Terecsenyusztán át Bó-szénfára vezet az utunk.

Az almamelléki éjsza-ka után Bőszénfa irányában indulunk el reggel, mivel a környék bővelkedik látni-valóban, érdemes meg-beszélni merre induljunk, mert szinte biztos, hogy mindenre nem jut időnk. A szomszéd község Ibafa, amely a pipamúzeumáról híres. Szentlászló és Bol-

„Csütörtökön virradóra
Találtam egy szilaj lóra.
Addig üzöttem, hajtottam,
Még föl nem kantározhattam.

Mihelyt fölkantározhattam,
Nyerög alá szoritottam,
Ugy rugtattam Hehérvárra,
Arra a hírös vásárra.

Kis pej lovam nem eladó,
Nem is zsandár alá való,
Mert ha arra zsandár ülne,
Még a madár is rab lönne.”

BŐSZÉNFA

Aki őzeket, szarvasokat és vaddisznókat akar látni, nem kell feltétlen magaslesen üldögni már kora hajnalban.

Elég csak kényelmesen nyeregben maradni, ugyanis a bőszenfai zárttéri szarvas-tenyésztésben léptetve több ezer állatot láthatunk. Ha mégis leszállnánk a nyeregből, akár meg is simogathatjuk őket. A vadak mellett itt látható a haflingi lófajta szabadtéri tenyészete is, melyek jól megférnek a bivalyok és szürkemarhák mellett. A farm mellett az út másik oldalára is érdemes átmenni, ugyanis a Kerékkötő Csárdában gyorsan és barátságosan szolgálják ki az arra lovagló vendégeket.

„Ha bemögyök a bőszenfai csárdába,
Rézfokosom vágom a gerendába.
Rá van írva rézfokosom nyelére:
Hány liter bort ivott a betyár gyerekek
hitelbe.”

„Sűrű nagy erdőbe jártam
Tizenhárom zsandárt láttam.
Minden bokrot megvizsgáltam,
Betyárt sehol sem találtam.”

ZSELICI RENGETEG

Bőszenfáról most már hazafelé vesszük az útirányt Patca és Szena irányába. Ismét a zselici rengetegbe kanyarognak az útjaink.

Készüljünk fel arra, hogy bár nagyon szép, de ugyanakkor hosszú és fárasztó út áll előttünk.

Mire kiérünk az árnyas erdőből már a fák között lassan lebukik a nap, hallgatjuk a madarak énekét, érezzük az ezüsthársak illatát – még nem tudjuk hova érünk ki, de a lovastúrázó már tudja, hogy ide vissza kell térnie.

„Vándor
ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezet!
Én vagyok
Tűzhelyed melege hideg télen,
Én vagyok tornácod barátságos fedele, melynek
Árnyékába menekülhetsz a tűző nap elől,
Hogy gyümölcsöm oltsa szomjadat.”

(Az erdő főhásza)

PATCA

Mi lehet kedvesebb az ember számára a madárdalnál és a csendnél? Hát a boldog gyerekek zszibongása. Kicsit a fáradt lovasnak talán idegesítő, ugyanakkor mégis megnyugtató a rengeteg futkosó lovagi tornát tanuló, pajtában hancúrozó, állatok közt botladozó gyerekek látványa. Pihenjünk meg itt, hiszen a házigazdák világszerte emberek, akik szívesen megosztják velünk is élményeiket, s talán nekünk is van mit mesélni egy szalonnasütés közben. Reggel indulunk tovább. A patcai faluban azonban érdemes körülnézni. A jellegzetes falusi istálló és pajták még a városi lovasembernek is azt sugallja, hogy valamikor itt jómódú gazdák éltek.

„Szállj, le holló, szállj le az én ablakomra,
Hadd irgyak levelet min d a két szárnyodra!”

„Lám megmondtam, ne szeress előre,
Mert Somogy vármegye hajtogat engömet.

Az sem hajt egyébért, hat szilaj csikóért,
Ahhoz tartozandó kocsi- és szerszámért.”

„Megkötötték nekem a megfogó hálót,
Megfognak, kineznek, mint egy utonállót!”

Ráverik a vasat fehér lábaimra,
Zsineget huzkodnak gyenge karjaimra.

Szólnak a kakasok, talán megvirrad már,
Fordulj felém babám, magad maradsz mindjár!”

SZENNA

Patca és Szenna közt kiváló a terep egy jó vágára, hiszen odaérve úgys hosszabb pihenője lesz a lovaknak, hiszen Szenna a térség legjelentősebb idegenforgalmi vonzereje, ahol érdemes több időt eltölteni. Nemcsak a skanzen miatt, hanem mintha a falu összes lakója tudná, hogy tisztelni kell a vendéget. Ez meglátszik a rendezett utcákon, a virágos, tiszta portákon. Szenna egyébként 7 km-re található Kaposvártól és az ország első Nosztra-díjas falumúzeumával lett igazi turisztikai érték. A helyreállított belső-somogyi és zselici talpas, favázas lakó-és gazdasági épületek a IX. századi somogyi parasztság életét mutatják be az egykori lakók házain, használati eszközein keresztül. 1785-ben épült a falumúzeum központjában lévő, ma is működő népi barokk stílusú, festett fakazettás mennyezetű református templom, a megye egyik legszebb műemléke. A falumúzeum látogatói a népszokásokkal és kézműves hagyományokkal is megismerkedhetnek.

„Szert tettem jó hat pajtásra,
Mikor mentünk nagy rablásra:
Elindultunk nyugat felé,
A szennai csárda felé.

Még az ajtón be sem léptem,
Kérdik tőlem, mi a nevem.
Juhász András az én nevem,
Pandur, mi bajod van velem?

Semmi bajom nincs teveled,
Csak azt kérdem, mi a neved.
Rakd le pandur fegyveredet,
Ne féltsd itt az életedet.

Egyél, igyál, úgy mulassál.
Mert utánam fáradoztál.
Szép csárdásné gyöngy viola,
Van-e készen hízó ludja?

Vagyon, András, de nincs készen,
Mindjárt megsülöm egészen.
Süsse meg csak hamarosan,
Hadd lakunk jól sült ludhússal.

Mivel pandurokkal vagyunk,
Legények, nekünk menni kell;
Mi kimulattuk magunkat,
Itt hagyjuk a pandurokat.”

KAPOSSZERDAHELY

Szennáról már csak 1 jó óra lenne az út Kaposvárig, ha nem csábítana egy a hagyományokat és népi mesterségeket űző község lakóinak vendégszeretete Kaposszerdahelyre. Vannak népies szövők, fazekasok, fafaragók Horváth Béres János faszobrász műveivel az útvonalunkon több alkalommal is találkozhatunk és van egy saját borát kínáló borosgazda is, akit nem tudunk elkerülni ha felnézünk a szerdahelyi hegy lábára, ahol áll a Máté Borház. A pince előtt biztosan nem fogunk úgy elhaladni, hogy hazaérkezésünk előtt ne koccintánánk egyet a somogyi betyárok emlékére és ne ennénk egy falatot a kemencében sült ételekből.

„Szomoru a betyár sorsa,
Nincsen meleg takarója,
Nincsen aptya, nincsen anyja,
Nincs is aki megsirassa.”

„Möggondul a harang kis falu tornyába,
Arról tudom mög,
hogy ma vagyon vasárnap.
Légy ébren, angyalom,
még egyet aluszom,
Ha valami neszt hallol, keltsél föl,
angyalom!”

VÉGÁLLOMÁS

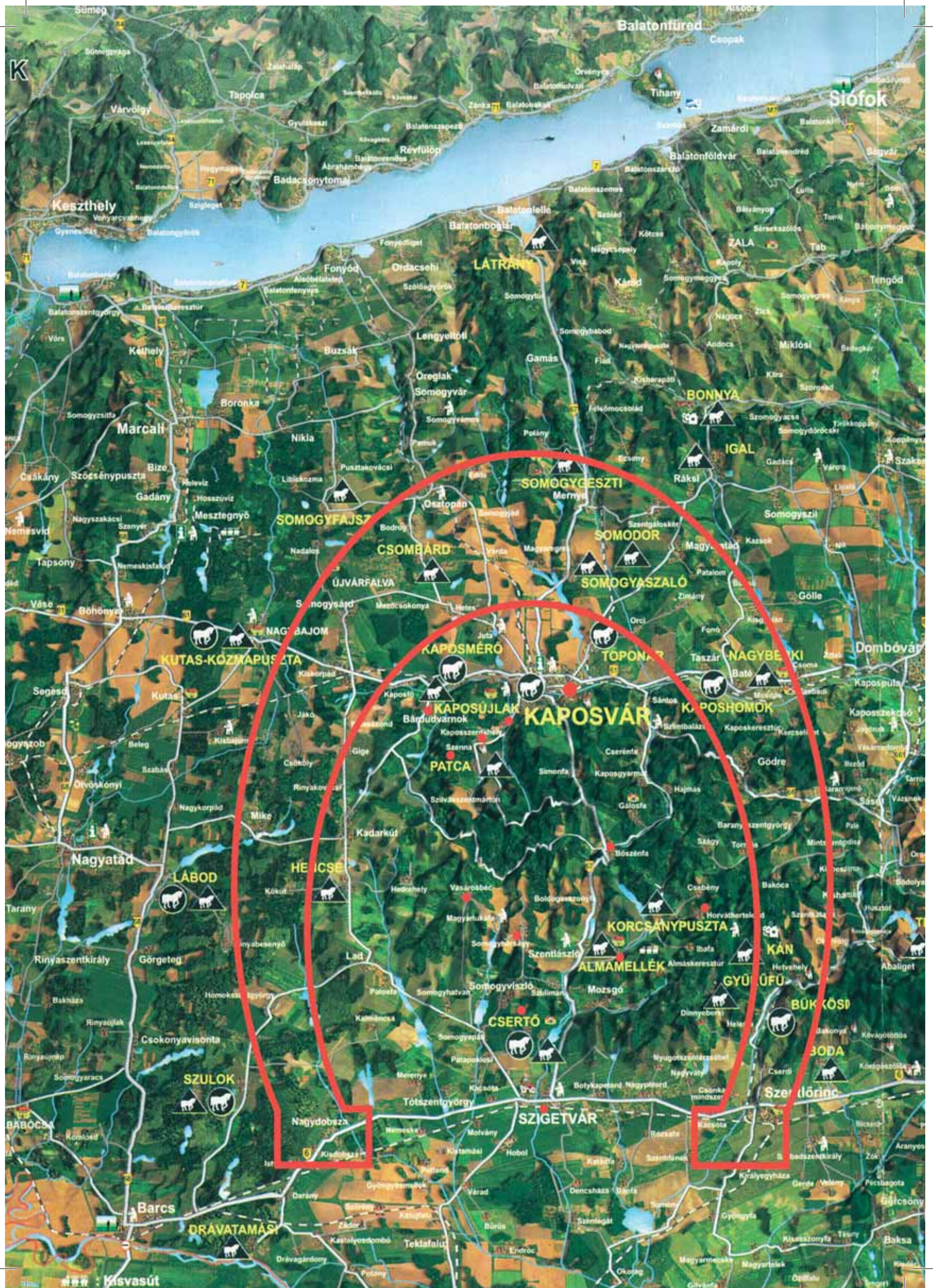
110 km-t megtéve lépésben folytassuk az utunkat Kaposvárra, ahol a túraútvonal szervezői, a Kecalhegyi Lovassport Egyesület tagjai meglepetéssel várják az élményekkel gazdagodott a megfáradt lovasokat.

Ha még egyszer a Dunántúlon jár, a Balaton déli partján, látogasson el gyönyörű városunkba, Kaposvárra. Látogasson el a kaposvári Meistro Lovas Klubba, ahol húsz lovunkkal, hintóinkkal, szoborparkunkkal, állatsimogatónkkal a Zselic gyönyörű tájain kiépített lovastúra-útvonalainkon túrázzunk együtt a „Betyárok nyomdokán”. Egész évben várjuk a hozzánk egyedül és csoportosan érkező turistákat, munkahelyi és baráti társaságokat, iskolás csoportokat.

Élvezzék a somogyi és baranyai emberek vendégszeretetét.

K

SOMOGYFAJSZ

CSEMBÁRD

SOMOGYGESZTI

SOMODOR

SOMOGYASZALÓ

KUTAS-KÖZMAPUSZTA

KAPOSMÉRO

TOPONAR

NAGYBÉTKI

KAPOSÚJLAK

KAPOSVÁR

K. POSHOMOK

PATCA

LÁBOD

HEICSE

KORCSÁNYPUSZTA

ALMAMELLÉK

GYÜÖFÜ

BÜKKÖSI

SZULOK

CSERTŐ

KÁN

SZENTLŐRINC

Nagydobsza

SZIGETVÁR

Szentlőrinc

Barcs

DRÁVATAMÁSI

Kisvasút

IDÉZETEK

UJKÉRY CSABA ZSIVÁNYOK C. KÖNYVÉBŐL

Amikor Göloncsér Jóska elhagyva szüleit betyárnak állt a híros Patkó bandájába

- Hát akko mögmondom – felelte a fiú. – Möguntam én eztet a bojtárkodást, de még számadó se akarnék lönni. Nem krajcároskodom, neköm ne parancsujon sönki. Itthon se igen túrtem mán.

- Hát az igaz... - bólintott az öreg, s nem lehetett tudni, mire érti.

- Emögyök, apám. Ne kérdözze, hova. Úgy is hall majd hírt felülem.

- Beász tán járkálósna?

- Úgy lösz.

- S ha mögfognak, kötélre juthatsz – sötétedett el az öreg arca.

- Majd möglátjuk – felelte Jóska hegykén.

- Aztán, kihó ász?

- Úgyis mögtudják...

Nem esett több szó. Az öreg tudta, hiába. Ismerte ő a fiát. Megaztán ez a fajta eleget fordult meg nála. Fizettek különben mint az urak. Olcsón adják a szerzett portékát, aztán még ez idáig, csak a Mészoros Pali jár rosszul.

Bementek a házba. Az anyja se kérdezte, hogy miért, mikor mondták, hogy rakja meg a tarisznját. Nem volt búcsúzkodás. Csak egy pillanatra állt meg Jóska az udvaron. Egyet sóhajtott, magára kanyarított a szúrt s megfordult.

- Osztán vigyázz magadra – szólat meg az apja, miközben sírós szemű anyja köténye csücskével babrált.

- Ne fétsenek – mondta Göloncsér Jóska. Aztán határozott léptekkel eltűnt a fák között, egyszer se fordult hátra.

Az Endróci-erdő felé vette útját. Tudta merre kell menni, s azt is, ott tanyázik egy csapat, kik nem sokat teketóriáznak. Még a pandúrok is meggondolják, hogy útjukat állják.

- Hova te! – toppant eléje egy ember a derék tölgy mögül. Vargánya alakú fekete kalapja, álla alatt szalaggal kötve. Fénylett a disznó-

zsírtól, ha esik, a posztó a vizet lehánnya. Szajkó tollal, falevéllal volt díszítve. Vászongatyája látszott, legalább tizenkettőszélből állott, s combig volt túrve, hogy ne piszkolódjon. Nyakára fekete kendő csavarva, kék mellényén alul gurci gombok. Oldalán bőrsallangos sárga bőrtarisznja. Vállán cifraszúr, a rövidebb fajta. Kezében duplacsövű puska, egyenest mellének irányozva.

Göloncsér megtorpant. Kalapját hátra tolta, s bőszejú ingével megtörölte gyöngyöző homlokát. Aztán nyugodtan felelte.

- Világgá.

- No, az ugyan odébb van – felelte az ember.

Aztán, hogy végigmérte, leeresztette puskáját.

- Möhetsz...

- Nem olyan sietős. Mögpihennék előbb, ha lenne hol..

Az ember elnevette magát. Aztán szúrje zsebéből kivette az összecsavart dohánylevelet, s mintha kenyérhéja lenne, beleharapott. Rágtá, aztán köpött.

- Gonduhattam vóna Göloncsér, hogy nem a planéta szélit keresöd.

Odaérkezvén a Patkó bandájához:

- Mi tetszik – kerdezte Patkó, mintha valami szatócsboltba állított volna be valaki, s neki az lenne a dolga, hogy kiszolgálja.

Göloncsér Jóska miután tekintetét körbe hordozta, s nem egy ismerős fizimiskát látott, megnyugodott. Jó helyre hozta a vargányafejű, akiről egyébként is tudta, mifajta. Aztán megszólalt.

- Hiszen tetszene, ha itt maradhatnék.

- Nem keresünk bojtárt... - mondta Patkó Bandi nagy karikat pöffentve. Aztán, hogy nem szelelt pipája rendesen, a csizmája sarkánál ütögetve kiürítette.

- Arra nem is szegődnek... - felelte Jóska.

Ekkor felugrott egy hasonforma fiatalember. Ledobta

szúrtét. Kitartha karját Hajnal Jancsi, miközben farkasvigorral mondta.

- Na lássuk, mit érsz te!

Göloncsér Jóska ránézett a vezérre. De Patkó Bandi csak kostök dohánytartójával volt elfoglalva. Göloncsér megértette, a kihívást el kell fogadni.

Kényelmesen levette szúrtét, tarisznját, mellékük fektette fokosát. Aztán hirtelen nagyot ordított. Villámgyorsan megfordult, és rárontott a kihívóra. Hajnal Jancsi meglepődött. Ő inkább ezt olyan bátorságpróbának szánta. De, hogy most Göloncsér megragadta, kapaszkodhatott. Egymásnak feszültek. Dagadtak nyakukon, karjaikon az erek. Felrúgták a gypet, miközben a többiek, hol az egyiket, hol a másikat biztatták. Göloncsér nagyot perdített társán. Földhöz teremtette, csak úgy nyekkent. Aztán mindjárt rátérdelt. Ökle magasba lendült, de nem csapott le.

- Ölég lögyön – mondta Bandi. Azok zihálva feltápázkodtak.

Hajnal Jancsi dühösen törölte orrát. A többiek röhögtek, Göloncsér szúrje után nézett.

- Töccse neki – adta ki a parancsot Patkó. Az egyik nő, ki állandóan füttyörészett, megfogott egy kancsót és a csap alá tartotta. Folyt belé a rózsaszínű lé, aztán Göloncsérnek nyújtotta. Patkó is kezébe fogott egyet és folytatta.

- Nem bánom, maradhatsz. De jól vigyázz! Itt én parancsolok, és rosszabb vagyok, mint egy megveszekedett kasznár. S aki nem engedelmeskedik, bajt hoz a többiekre, magam lövöm agyon. Isten vagy ördög, mit tudom én ki hozott, de valószínűleg pokóra jutsz. Hát úgy igyeközz, míg itt fönn járhatsz, de bánd, ami rád vár majd...

A Mestro lovasklub tagjai „a somogyi betyárrok” 2004-ben állítottak emléket a fából faragott betyár szobornál Göloncsér Józskának, a leghíresebb somogyi betyárnak

